

قانون مطبوعات افغانستان

اشاره:

با استقرار و شروع به کار دولت موقت افغانستان و برقراری آرامش نسبی در این کشور وضع قوانین جدید به تدریج در دستور کار دولت جدید قرار گرفته است. از جمله این قوانین، قانون مطبوعات افغانستان است که جهت اطلاع خوانندگان گرامی در پی می‌آید. نکته قابل توجه در این قانون این که در ماده اول فصل اول یا احکام عمومی این قانون ذکر شده است که این قانون با رعایت ماده پانزدهم میثاق بین المللی حقوق بشر وضع شده است.

از آنچه که متن این قانون عیناً از قانون مطبوعات افغانستان برگفته شده است، بنابراین تمامی واژه‌ها، مفاهیم و اصطلاحات به همانگونه حفظ شده است. برای مثال کلمه کلتور که ترجمه واژه لاتین *Culture* و در فارسی به معنای فرهنگ آمده است و یا تیاتر که واژه لاتین *Theater* برگرفته شده، به همان صورت نقل شده است.

فصل اول: احکام عمومی

ماده اول:

اصطلاحات آتی در این قانون معانی ذیل را دارد:

۱. مطبوعات: عبارت از آن حروف یا نقش‌های طبع شده است که مطلب یا صورتی را افاده نموده و شامل تمام وسائل ارتباط همگانی مانند روزنامه، جریده، مجله، رساله، کتاب موعظه، خطابه و بیانیه باشد.
۲. ش و رعایت ماده پانزدهم میثاق بین المللی حقوق بشر، به منظور تأمین حق آزادی فکر و بیان و تنظیم مطبوعات در کشور وضع گردیده است.
۳. وسائل بصری: رسم، عکس، چاپ شده پست کارت و پوستر.
۴. وسائل سمعی: ریکاردها، نوارهای ثبت شده، سینماتوگرافی، رادیو و تلویزیون.

ماده دوم:

وسایل اطلاعاتی: آذان‌های اطلاعاتی و مطبوعاتی، نمایشگاه‌ها و جشنواره‌ها، تیاتر و سرکس.

۱. مطبوعات در این قانون به انواع ذیل تقسیم می‌گردد.
۲. مطبوعات دولتی: مطبوعاتی است که متعلق به ارگان‌های تلاش قدرت دولتی بوده و از طرف این ارگان‌ها تمویل و تجهیز می‌گردد.
۳. مطبوعات گروهی: مطبوعاتی است که متعلق به سازمان‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بوده و از طرف سازمان‌های متذکره و تمویل و تجهیز می‌گردد.
۴. مطبوعات شخصی: مطبوعاتی است که متعلق به یک شخص بوده و امتیاز آن را مطابق اصل آزادی بیان و مطبوعات دریافت نموده و

اهداف این قانون عبارت اند از:

۱. فراهم کردن زمینه مناسبی که به اساس آن اتباع کشور بتوانند فکر و احساس خود را توسط گفتار و نوشته، رسم، تصویر، ثبت روی نوار، تمثیل، حرکت و سایر پدیده‌های ادبی و هنری اظهار کنند و مطالب را به طبع و نشر برسانند.
۲. حمایت از اساسات دین اسلام با رعایت اصل آزادی بیان و مطبوعات مسجل در میثاق بین المللی حقوق بشر.
۳. کمک در راه اکشاف سالم مطبوعات به نحوی که این رکن جامعه بتواند هم وسیله مؤثر نشر ثقافت به اتباع کشور شود و هم آراء عame را به صورت صادق و سودمند به جامعه منعکس نماید.

سینماتوگرافی، موسیقی، دستگاه ثبت آواز، مطبوعه و مؤسسه اعلان می‌پردازد.

۱۷. مدیرمسئول: شخصی است که به صورت بالفعل مسئولیت تدویر امور مربوط به وسائل مندرج در جزء (۱۶) این ماده را به عهده دارد.

۱۸. نشر: عملیه است که توسط آن پیام وسائل مطبوع، بروکاستنک وسائل سمعی و بصری در معرض آگاهی عامه قرار داده می‌شود.
۱۹. رادیو: وسیله ارتباط همگانی سمعی است که برنامه‌های گوناگون اطلاعی تعلیمی و تربیتی، فرهنگی و تفریحی را از طریق امواج مغناطیسی نشر می‌کند.

۲۰. تلویزیون: وسیله ارتباط همگانی سمعی و بصری است که با پخش برنامه‌های گوناگون اطلاعی، تعلیمی و تربیتی، فرهنگی و تفریحی از طریق امواج مغناطیسی مزایا، مناظر و صحنه‌های زندگی را به صورت مشهود جلوگذرها قرار می‌ذند.

۲۱. سینما: وسیله ارتباطی و انتشاری است که تصاویر قبل‌ثبتشده را در داخل یک صالون یا محوطه، در معرض دید تماشاگران قرار می‌دهد.

۲۲. تیاتر: جای خاصی است که در آن نمایشنامه‌ها، اوپراها، تصاویر متحرک و امثال آن در معرض نمایش قرار داده می‌شود.

۲۳. نمایشگاه: محلیست که در آن نمایش تصاویر، آثار فرهنگی و هنری فرآورده‌های علمی و تحقیکی امتعة تجاری و وسائل ورزشی و غیره به مقصد تماشای عامه صورت می‌گیرد.

۲۴. سرکس: جای است که در آن نمایش‌های اکروباتیک، نمایش بازی‌های حیوانات وحشی رام شده به مقصد، هنرمندانی، سرگرمی و تفریح صورت می‌گیرد.

۲۵. چشتواره: برگزاری نمایش‌های است به مناسبت‌های خاص در موقع معین.

ماده چهارم:

۱. اجازه تأسیس وسائل مندرج در جزء (۱۶) ماده سوم، تنها به اتباع کشور مطابق به احکام قانون داده می‌شود.

۲. نمایندگی‌های سیاسی خارجی، مؤسسات بین‌المللی و نمایندگی‌های آنها در افغانستان می‌توانند به طبع و توزیع بولتن خبری بعد از حصول اجازه وزارت اطلاعات و کلتور مطابق موازین دیپلوماتیک پردازنند.

ماده پنجم:

■ قانون مطبوعات
افغانستان با رعایت ماده پانزدهم ميثاق بین‌المللی حقوق بشر، به منظور تأمین حق آزادی فکر و بیان و تنظیم مطبوعات در این کشور وضع گردیده است.

از طرف خود شخص تمولی و نشر می‌گردد.
۲. روزنامه: نشریه است که هر روزه یا حداقل در هفته سه روز نشر می‌شود.

۳. جريدة: نشریه است که حداقل هفتاد و بار نشر می‌گردد.
۴. مجله: نشریه است که هفتادوار، پانزده روزه، ماهوار، دو ماهه، سه ماهه، چهارماهه و شش ماهه به صورت مجلد نشر می‌شود.

۵. بولتن: نشریه مطبوعی است که در آن اخبار فشرده رویدادهای سیاسی، اقتصادی اجتماعی و تبصره‌ها از طرف سازمان‌های مختلف، نمایندگی‌های خارجی و سازمان‌های بین‌المللی مقیم کشور مطابق موازین پذیرفته شده ژورنالیزم نشر می‌گردد.

۶. اثر: عبارت است از ژانر (کونه)‌های مطبوعاتی، ژانرهای ادبی، رساله، کتاب، آثار تجسمی و تصویر، سناریو، طرح و دیزاین پرداخته‌های موسیقی و سایر پدیده‌های هنری. انواع عمده اثر عبارت‌انداز: ایجادی، ایجادی تحقیقی، ترجمه و اقتباس.

۷. موقوت: عبارت است از نشریه‌های مندرج اجزاء (۱، ۲، ۳، ۴) این ماده.

۸. غیرموقوت: عبارت از نشریه‌هایی است که مقید به وقت معین نباشد.

۹. سالنامه: اثری است که سالانه یکباره نشر می‌رسد.

۱۰. اعلان: اطلاعی است که به منظور منافع و مصالح اجتماعی، اقتصادی و تجاری به مقصد آگاهی عامه نشر می‌شود.

۱۱. اعلامیه: اطلاع رسمی سیاسی، اقتصادی و اجتماعی است که از طرف مقامات عالی دولتی به مقصد آگاهی عامه نشر می‌شود.

۱۲. ابلاغیه: مطالب اطلاعی است که به حیث یک ضرورت نشر می‌گردد.

۱۳. مطبعه: مؤسسه اقتصادی، تحقیکی و حقوقی است که طبع اعلانات، پوسترها، پست‌کارت‌ها و غیره در آن صورت می‌گیرد.

۱۴. طابع: شخصی است که به اساس مالکیت یا نمایندگی مالک، بالفعل متصلی امور مطبوعه باشد.

۱۵. ناشر: شخص حقیقی یا حکمی است که اجازه طبع و نشر آثار غیرموقوت را دارا می‌باشد.

۱۶. صاحب‌امتیاز: شخص حقیقی یا حکمی است که:
- به طبع و نشر وسائل مطبوع موقوت مانند روزنامه، جريده، مجله و امثال آن می‌پردازد.
- به تأسیس و تدویر رادیو، تلویزیون، آژانس، تیاتر، سرکس، سینما،

هر نشریه موقوت دارای صاحب امتیاز و مدیر مسؤول می باشد.

۴. انواع و اقسام ماشین آلات و تجهیزات طباعتی.
۵. اندازه و منبع سرمایه که در تأسیس و تدویر مطبوعه بکار می رود.

ماده ششم:

- ماده سیزدهم:**
هر شماره نشریه موقوت حاوی اسم نشریه، محل اداره، اسم و موضع مطبعه، نام صاحب امتیاز، اسم مدیر مسؤول و تاریخ نشر می باشد.
حکم مندرج ماده دوازدهم این قانون در مورد انتقال ملکیت مطبعه قابل تطبیق است.

ماده هفتم:

- ماده چهاردهم:**
امضاء و هویت کامل صاحب اثر در اصل نسخه حتمی می باشد.
هیچ مطبعه نمیتواند بلون صاحب امتیاز و مدیر مسؤول به کار آغاز و یا به آن ادامه دهد.

فصل دوم: وسائل مطبوع

ماده هشتم:

- ملکیت و امتیاز تأسیس وسائل مطبوع تنها به اتباع، احزاب، سازمانها و دولت افغانستان مطابق احکام قانون داده می شود.

ماده نهم:

- ماده پانزدهم:**
تابع، احزاب و سازمان های اجتماعی افغانستان که خود مالک مطبعه نباشند حق دارند، از مطابع دولتی و شخصی مطابق مقررات مالی و حسابی مطبعه مربوط استفاده نمایند.

- تأسیس کننده وسائل مطبوع مکلف است بیان نامه حاوی مطالب آنی را جهت کسب اجازه، بوزارت اطلاعات و کلتور تقدیم نماید:

- ۱. شهرت مکمله و محل سکونت درخواست دهنده.
- ۲. اسم نشریه و محل نشر آن.
- ۳. هدف و مرام نشریه.
- ۴. لسانیکه نشریه به آن انتشار می یابد.
- ۵. اندازه سرمایه و منبع تمویل نشریه.
- ۶. قطع صحافت حداقل و حداقل صفحات.
- ۷. تیراز نشریه.
- ۸. اوقات نشر.

ماده دهم:

- هر وسیله مطبوع دارای صاحب امتیاز و مدیر مسؤول می باشد.

فصل سوم: مطابع

ماده یازدهم:

- ملکیت و امتیاز تأسیس مطبوعه به اتباع، احزاب، سازمانها و دولت افغانستان، مطابق به احکام قانون داده می شود.

ماده هجدهم:

- هر وسیله سمعی و بصری مطابق احکام قانون دارای صاحب امتیاز و مدیر مسؤول می باشد.

ماده دوازدهم:

- درخواست دهنده تأسیس مطبوعه مکلف است بیان نامه حاوی مطالب آنی را جهت کسب اجازه به وزارت اطلاعات و کلتور تقدیم نماید.

۱. شهرت مکمله و محل سکونت.

۲. اسم و محل مطبوعه.

۳. لسانیکه توسط آن طباعت اجراء می گردد.

فصل پنجم: شرائط و مکلفیت های صاحب امتیاز

ماده پانزدهم:

- صاحب امتیاز واجد شرائط ذیل می باشد:

۱. داشتن تابع افغانستان مطابق احکام قانون

- صاحب امتیاز مکلف است بعد از قول بیان نامه، حداکثر طی مدت یک ماه قبل از آغاز کار، مبلغی را قرار ذیل تحت تضمین وزارت اطلاعات و کلتور قرار دهد.
۱. در برابر امتیاز تلویزیون مبلغ (سی میلیون) افغانی.
 ۲. در برابر امتیاز رادیو، مبلغ (بیست میلیون) افغانی
 ۳. در برابر امتیاز آژانس مبلغ (بیست میلیون) افغانی
 ۴. در برابر امتیاز روزنامه، مبلغ (دومیلیون) افغانی
 ۵. در برابر امتیاز جریده، مبلغ (یک میلیون)

■ فراهم کردن زمینه مناسبی که به اساس آن اتباع کشور بتوانند فکر و احساس خود را توسعه گفتار و نوشته، رسم، تصویر، ثبت روی نوار، تمثیل، حرکت و سایر پدیده‌های ادبی و هنری اظهار کنند و مطالب را به طبع و نشر برسانند.

- افغانی
۶. در برابر امتیاز مجله، مبلغ (یک میلیون) افغانی
 ۷. در برابر امتیاز مطبوعه، مبلغ (بیست میلیون) افغانی
 ۸. در برابر امتیاز نشریه غیرموقوت مبلغ (یک میلیون) افغانی
 ۹. در برابر امتیاز سینماتوگرافی، مبلغ (بیست میلیون) افغانی
 ۱۰. در برابر امتیاز تیاتر، مبلغ (ده میلیون) افغانی
 ۱۱. در برابر امتیاز جشنواره مبلغ (یک میلیون) افغانی
 ۱۲. در برابر امتیاز نمایشگاه، مبلغ (پنج میلیون) افغانی
- تضمين مندرج این ماده تا زمانی در حساب بانکی وزارت اطلاعات و کلتور قید می‌باشد که امتیاز و اجازه سلب نه گردیده باشد. در غیر آن مبلغ متذکره به تضمین‌دهنده اعاده می‌گردد.

ماده بیست و پنجم:

(۱) هرگاه صاحب امتیاز تا ششم ماه بعد از حصول امتیاز، نتواند وسیله را که امتیاز آن را حاصل نموده است. عملأً فعال سازد، امتیاز او از اعتبار ساقط می‌گردد.

(۲) در صورتی که صاحب امتیاز وسیله را که امتیاز آن را حاصل نموده، فعال سازد اما بعداً وسیله امتیاز آن برای سه ماه بدون عذر موجه از فعالیت بازماند، امتیاز او از اعتبار ساقط می‌گردد.

ماده بیست و ششم:

صاحب امتیاز در عین وقت، مدیر مسؤول وسیله خود بوده می‌تواند مشروط براینکه واجد صفات مدیر مسؤول باشد.

فصل ششم: شرائط و مکلفیت‌های مدیر مسؤول

ماده بیست و هفتم:

مدیر مسؤول واجد اوصاف ذیل می‌باشد:

۲. تکمیل سن هجده سالگی
 ۳. حصول اجازه کتبی از وزارت اطلاعات و کلتور
 ۴. نداشتن ماموریت رسمی دولتی، مگر اینکه صاحب امتیاز ارکان دولتی باشد.
 ۵. محروم نبودن از حقوق مدنی مطابق حکم محکمه ذیصلاح
- ماده بیست و هشتم:**
- صاحب امتیاز مکلف است، قبل از اجازه، بیان نامه خود را به ترتیبی که در این قانون تصریح گردیده، بوزارت اطلاعات و کلتور تقدیم نماید.

ماده بیست و یکم:

وزارت اطلاعات و کلتور مکلف است در مدت حداکثر یک ماه از تاریخ وصول بیان نامه، تصمیم خود را به درخواست‌دهنده ابلاغ نماید.

ماده بیست و دوم:

(۱) هرگاه درخواست‌دهنده تصمیم وزارت اطلاعات و کلتور را مبنی بر رد بیان نامه، مغایر قانون بداند، در مورد اجرآت ذیل صورت می‌گیرد.

۱. درخواست‌دهنده میتواند اولاً به کمیسیون بررسی مطبوعات مراجعه نماید.
۲. هرگاه درخواست‌دهنده به نظر کمیسیون بررسی مطبوعات قناعت نداشته باشد. میتواند در پیشگاه محکمه اقامه دعوا نماید.

(۲) کمیسیون بررسی مطبوعات مندرج فقره (۱) این ماده متشکل است از:

۱. نماینده مسلکی و با صلاحیت آکادمی
۲. نماینده مسلکی و با صلاحیت وزارت اطلاعات و کلتور به حیث عضو.
۳. نماینده با صلاحیت پوهنخی ژورنالیزم پوهنتون کابل، به حیث عضو

ماده بیست و سوم:

نشریه، دستگاه و وسیله، حق صاحب امتیاز است، در صورت انتقال این حق به شخص دیگر، مراتب مندرج ماده (۱۹) و (۲۰) این قانون مجدداً طی می‌گردد.

ماده بیست و چهارم:

۱. داشتن تابعیت افغانستان مطابق احکام قانون

۲. تکمیل سن (۲۴) سالگی

۳. داشتن تحصیلات مسلکی، یا تجربه حداقل سه سال در رشته زورناییز

۴. محروم نبودن از حقوق مدنی به حکم محکمه ذیصلاح

۵. نداشتن ماموریت رسمی دولتی مگر اینکه مدیرمسوّل یک ارگان دولتی باشد.

ماده بیست و هشتمن:

مدیرمسوّل یک وسیله نشراتی نمی‌تواند، در عین زمان مسوّلیت وسیله نشراتی دیگر را عهده‌دار گردد.

ماده بیست و نهم:

مدیرمسوّل مکلف است تساوی حقوق انتقاد کننده و انتقادشونده را در وسیله نشراتی مربوط بخود جداً رعایت نماید.

فصل هفتم

نشرات ممنوعه

ماده سی ام: نشر مطالب ذیل در مطبوعات جواز ندارد:

۱. مطالبی که موجب توهین به دین مقدس اسلام، سائر ادیان و مذاهب گردد.

۲. مطالبی که باعث هتك حرمت اشخاص گردد یا منافی عفت قلم باشد.

۳. اشاعه مضامین یا تصاویر قبیح و مستهجن که موجب فساد اخلاق عمومی شود.

۴. نشر مطالب، بغرض ضعیف ساختن اردوی افغانستان.

ماده سی و پنجم:

هر عمل با ترک آن که مطابق قوانین دولت جرم شناخته شده،

ارتكاب و تحریک به ارتکاب آن به وسیله مطبوعات نیز، جرم شناخته می‌شود.

ماده سی و چهارم:

(۱) مدیرمسوّل صلاحیت دارد که از افشاری اسم صاحب اثر

خودداری کند. در این صورت تمام مسوّلیت ناشی از نشر اثر، به

مدیرمسوّل متوجه می‌گردد.

(۲) مقالات انتقادی در نشرات موقوت، به اسم مستعار نویسنده

نشر شده نمی‌تواند.

فصل هشتم: احکام جزائی

ماده سی و دهم:

به موجب این قانون صاحب امتیاز در حالی مسوّل شناخته می‌شود، که مخالف محتوای بیان‌نامه خویش و احکام این قانون رفتار نماید.

ماده سی و پنجم:

(۱) هرگاه صاحب اثر که قانوناً مستوجب تأدیب یا مجازات شناخته

شده معلوم باشد، بحیث فاعل جرم تحت تعقیب عدلي قرار می‌گیرد. در

این حالت مدیرمسوّل بحیث شریک جرم تلقی می‌گردد.

(۲) هرگاه صاحب اثر معلوم نباشد، مسوّلیت ناشی از نشر مطلب،

ماده سی و سوم:

اشخاص حقیقی و حکمی که بدون رعایت احکام این قانون به تأسیس و تدویر وسائل مطبوعاتی در قلمرو افغانستان بپردازند، علاوه بر

تنها متوجه مدیر مسؤول می باشد.

ماده سی و ششم:

در صورتی که صاحب امتیاز به جریمه نقدی محکوم گردد و در خلال یک ماه از تاریخ صدور حکم، جریمه نقدی را تأدیه نکند، مبلغ محکوم به از پولی که به تضمین گذاشته شده، اخذ می شود و هرگاه مبلغ تحت تضمین کافی نباشد، متباقی مبلغ محکوم به از دارای محکوم علیه، مطابق به احکام قانون تحصیل می گردد.

ماده سی و هفتم:

هرگاه صاحب امتیاز از شرایط بیان نامه خویش تخلف ورزد، بار اول تأدیب و در صورت تکرار با تعطیل وسیله نشراتی یا التوای امتیاز تا یکسال از طرف وزیر اطلاعات و کلتور و یا به سلب امتیاز توسط محکوم محکوم می گردد.

ماده سی و هشتم:

تأدیب انواع ذیل را دارد:

۱. جریمه نقدی حسب احوال از (یکصد هزار الی دو میلیون) افغانی
 ۲. تعطیل حسب احوال الی سه ماه
- نشریه موقوت تا سه شماره
وسائل سمعی و بصری

ماده سی و نهم:

هرگاه در استناد تقنینی نافذه برای جرایم مندرج در این قانون، جزا پیشینی نگردیده باشد، مرتکبین طبق احکام فقه حنفی شریعت اسلامی تعزیر می شوند.

فصل نهم: احکام نهائی

ماده چهل:

نشرات موقوت و غیر موقوت، فلم‌ها، نمایشنامه‌ها، ویدیو کست‌ها و امثال آن که از خارج تورید می شود و همچنان فلم‌ها و نمایشنامه‌هایی که توسط اتباع دول خارجی در افغانستان تهیه می گردد وقتی فروش، توزیع یا به نمایش داده شده می تواند که اجازه قبلی وزارت اطلاعات و کلتور را حاصل نماید.

ماده چهل و یکم:

تهیه فلم‌های سینماتوگرافی از طرف اتباع خارجی در افغانستان، مربوط به اجازه قبلی وزارت اطلاعات و کلتور

ماده چهل و دوم:

این قانون از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشر گردد و با انفاذ آن قانون مطبوعات منتشره جریده رسمی شماره (۷۶۹) مورخ (۱۶) میزان سال ۱۳۷۳ هـ. ش ملغی شمرده می شود. □